

Update quickscan soorten Wnb voor maatregelen langs de N361 en herinrichting bij Adorp en Sauwerd

Update quickscan soorten Wnb voor maatregelen langs de N361 en herinrichting bij Adorp en Sauwerd

Opdrachtgever

Provincie Groningen

Contactpersoon

C.O. Folkerts

Status

Definitief

Datum

4 mei 2018

Vrijgave

Dagmar Heidinga

Inhoud

1 Inleiding	5
1.1 Aanleiding en doel	5
1.2 Wettelijk kader	5
1.3 Onderzoeksmethode	6
1.4 Ligging en beschrijving plangebied	6
1.5 Planbeschrijving	7
2 Resultaten en effecten	13
2.1 Vogelrichtlijnsoorten	13
2.2 Habitatrichtlijnsoorten	16
2.3 Nationaal (Andere) beschermde dier- en plantensoorten	21
3 Conclusie	23
3.1 Conclusie beschermde soorten	23
3.2 Benodigde vervolgstappen	23
4 Literatuur en bronnen	27
B 1 Bijlage: vrijstellingslijst	29

1 | Inleiding

1.1 Aanleiding en doel

De provincie Groningen heeft plannen om inrichtingsmaatregelen aan de N361 te treffen op 10 locaties in het traject Groningen – Winsum. Effecten op beschermde soorten als gevolg van de gewenste ontwikkeling, kunnen niet op voorhand worden uitgesloten. Een toetsing aan het onderdeel soortenbescherming van de Wet natuurbescherming is dan ook noodzakelijk. In 2017 heeft Buro Bakker een quickscan rapportage opgesteld (Buro Bakker 2017). In het definitieve ontwerp zijn een aantal wijzigingen ten opzichte van 2017. Daarom is een update uitgevoerd en in dit rapport beschreven.

Deze quickscan geeft antwoord op de volgende vragen:

- Welke beschermde flora en fauna zijn aanwezig of kunnen in het plangebied en omgeving voorkomen?
- Kunnen de geplande werkzaamheden negatieve effecten hebben op beschermde flora en fauna?
- Zo ja, welke effecten kunnen optreden en welke maatregelen zijn dan nodig om deze negatieve effecten te voorkomen?
- Indien schade niet volledig is te vermijden, welke vervolgstappen zijn dan aan de orde?

1.2 Wettelijk kader

Per 1 januari 2017 zijn de Flora- en faunawet, Natuurbeschermingswet en Boswet opgegaan in één nieuwe wet: de Wet natuurbescherming (Wnb). Hoofdstuk 3 van de Wet natuurbescherming betreft het onderdeel soorten, voorheen de Flora- en faunawet. Met deze quickscan vindt de toetsing aan het onderdeel soorten van de Wet natuurbescherming plaats.

In de Wet natuurbescherming worden drie beschermingsregimes onderscheiden:

1. Vogelrichtlijnsoorten (artikel 3.1 - 3.4)
2. Habitatrichtlijnsoorten en soorten genoemd in de verdragen Bern en Bonn (artikel 3.5 - 3.9)
3. Andere soorten (artikel 3.10 - 3.11; bijlage onderdeel A en B)

In de Bijlagen van de Verdragen van Bern en Bonn worden ook vogels genoemd. Een aantal vogelsoorten valt dan zowel onder het beschermingsregime van de Vogelrichtlijn als onder de Habitatrichtlijn. Het beschermingsregime van Habitatrichtlijnsoorten is ten aanzien van verstoring strenger dan die van Vogelrichtlijn soorten. Voor vogels die vermeld staan in de Vogelrichtlijn geldt dat verstoring tijdens het broedseizoen geen overtreding van de wet inhoudt, mits de verstoring geen wezenlijke invloed heeft op de gunstige staat van instandhouding van de soort. Voor vogels die genoemd worden in de verdragen van Bonn en Bern geldt dat zij vogels tijdens het broedseizoen niet mogen worden verstoord. Los van het beschermingsregime blijft het doden van vogels, beschadigen en/of vernielen van nesten een overtreding van de wet.

De lijst 'jaarrond beschermde nesten' die onder de Flora- en faunawet is opgesteld, is ook onder de Wnb geldig. Onder de Wet natuurbescherming geldt, net als onder de Flora- en faunawet, de zorgplicht (artikel 1.11) voor alle in het wild levende dieren.

Voor dit project is de provincie Groningen het bevoegd gezag voor de uitvoering van de Wet natuurbescherming en voor het verlenen van een eventuele ontheffing. De provincie Groningen heeft voor

de implementatie van de Wet natuurbescherming een verordening vastgesteld. Hierin is onder meer de lijst met vrijgestelde soorten te vinden (zie bijlage 1).

1.3 Onderzoeksmethode

Voor het bepalen van de mogelijke effecten van de geplande werkzaamheden is het noodzakelijk te weten welke beschermde soorten aanwezig zijn en kunnen zijn, in en in de omgeving van het plangebied. Hiervoor is bronnenonderzoek en een veldbezoek uitgevoerd.

Bronnenonderzoek

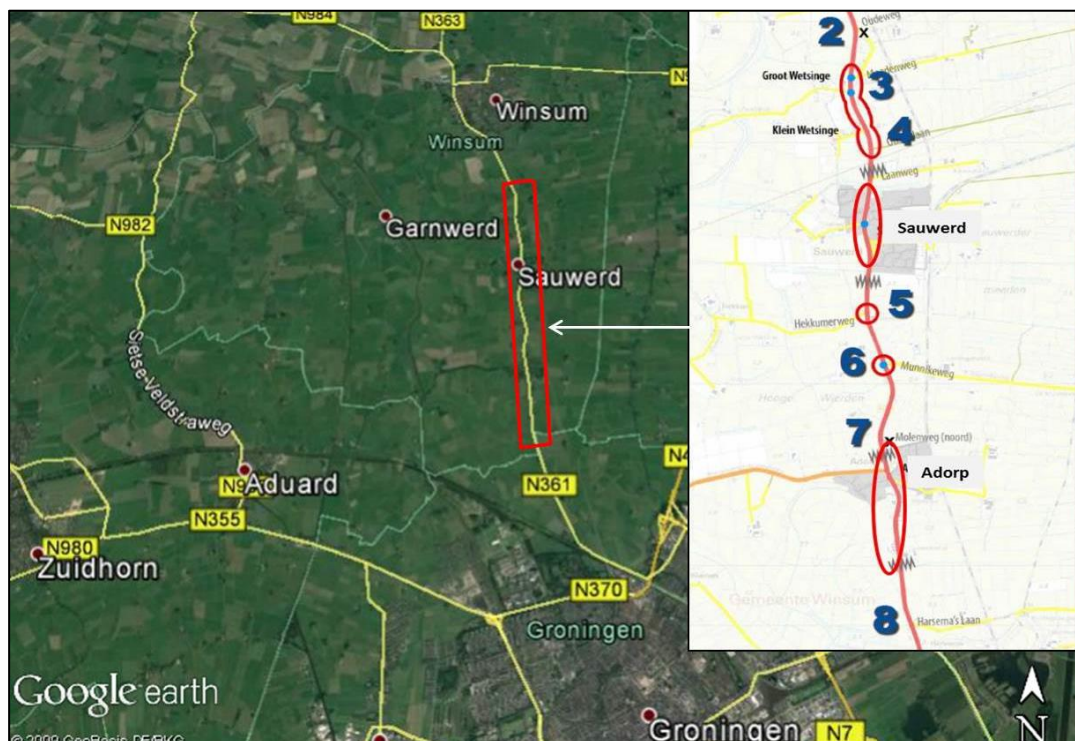
Het bronnenonderzoek bestaat uit het raadplegen van de Nationale Databank Flora en Fauna (NDDF) en vrij beschikbare verspreidingsgegevens van beschermde soorten flora en fauna. Hiervoor zijn de meest actuele en relevante bronnen geraadpleegd (zie ook hoofdstuk 4).

Veldonderzoek

Op 24 februari 2017 is een verkenning in het plangebied en de directe omgeving (onderzoeksgebied) uitgevoerd door een ecooloog van Buro Bakker. Tijdens dit veldbezoek is een beoordeling gemaakt van het plangebied als geschikt leefgebied voor beschermde flora en fauna. Tevens zijn de waargenomen beschermde soorten genoteerd. De aanwezige bomen zijn gecontroleerd op aanwezigheid van holten en nesten. Op 9 mei en 17 mei 2017 zijn in Sauwerd aanvullend boomholten geïnspecteerd met behulp van een ladder en zijn in gebruik zijnde roekennesten geteld. Op 6 april 2018 is extra veldbezoek uitgevoerd om de extra te kappen bomen te beoordelen.

1.4 Ligging en beschrijving plangebied

Het plangebied is gelegen in de Provincie Groningen langs de N361 tussen Groningen en Winsum. Binnen het plangebied zijn meerdere locaties waar ingrepen zijn gepland zoals weergegeven in Figuur 1. Het betreft de locaties 2 t/m 8 en de bebouwde kommen van Sauwerd en Adorp.

Figuur 1 Overzicht van de locaties waar ingrepen gaan plaatsvinden, langs de N361 op het traject Groningen - Winsum Bron: provincie Groningen en Google earth pro, 2016).

De locaties bestaan veelal uit de verharding van de bestaande N361 met aan weerszijden een sloot met relatief steil talud en gemaaide oevers grenzend aan weiland. Op merendeel van het traject is aan de oostzijde een fietspad aanwezig. De locaties in Adorp en Sauwerd zijn gelegen binnen de bebouwde kom. Langs het traject staan bomen.

1.5 Planbeschrijving

Afbakening

De herinrichtingsmaatregelen die de provincie voor ogen heeft op het traject Groningen – Winsum vinden plaats op 10 verschillende locaties. Voor locatie 1 is geen onderzoek nodig omdat dit onderdeel is van een ander project. Voor de locaties 2 Oude weg Noord en 7 Molenweg noord wordt alleen asfalt verwijderd, waardoor het op voorhand is uit te sluiten dat geschikt leefgebied van beschermde soorten aanwezig is. Deze locaties blijven daarom verder buiten beschouwing. Voor locatie 9 en 10 vallen de werkzaamheden ook binnen het bestaand wegprofiel en zijn kleinschalig, waardoor op deze locaties geen geschikt leefgebied van beschermde soorten aanwezig is. In deze rapportage zijn daarom de werkzaamheden op de locaties 3, 4, 5, 6 en 8 en de kern van Adorp en Sauwerd getoetst.

Werkzaamheden

De werkzaamheden die op de locaties plaatsvinden, zijn werkzaamheden buiten het bestaand wegprofiel (Tabel 1). Op de meeste locaties wordt een linksafvak gerealiseerd. Een voorbeeld van zo'n vak is weergegeven in Figuur 2. Daarnaast vindt herinrichting plaats van de N361 ter hoogte van Adorp en Sauwerd. Voor de aanleg van het linksafvak en overige werkzaamheden is kap van bomen nodig, worden sloten gedempt en verlegd richting weiland. De verkeersintensiteit van de N361 neemt niet toe als gevolg van de werkzaamheden en er wordt geen extra verlichting geplaatst.

Tabel 1 Omschrijving van de werkzaamheden op de onderzochte locaties.

Nr.	Locatie	Omschrijving	Kap bomen	Dempen/ verleggen sloot
3	Meedenweg/ Groot Wetsinge Foto 1	- aanleg van linksaf vakken - aanleg bushalte	- Oostzijde N361 – kap 10 bomen ten noorden Meedenweg. - Westzijde N361 – kap 6 bomen	Ja
4	Klein Wetsinge Foto 2	- aanleg linksafvak	- kap 2 á 3 bomen voor het noordelijke puntje bij de Oosterlaan	Ja
5	Hekkumerweg Foto 3	- aanleg linksafvak	- kap 3 bomen aan oostzijde van de N361 ten noorden van de boerderij en mogelijk 1 ten zuiden op het erf.	Ja
6	Munnikeweg Foto 4	- linksafvak optimaliseren - aanleg fietsoversteek	- kap 4 bomen aan westzijde van de N361 en 1 aan oostzijde	Ja
8	Harsema's Laan Foto 5	- combineren fietsoversteken	- kap ca. 3 bomen aan oostzijde tus- sen N361 en fietspad	Ja, ter hoogte van Harsema's laan
	Adorp Figuur 4	Herinrichting en aanpassen kruispunt	- kap van ca. 8 bomen bij speelweide - kap ca. 4 bomen in de kern - kap ca. 7 bomen bij de nieuwe bus- haltes ten zuiden van Adorp	Ja, bij Molenweg zuid deel sloot dempen
	Sauwerd Figuur 3	Herinrichting en aanleg nieuwe rotonde	- kap ca. 8 bomen aan westzijde N361 tussen Kerkstraat en Zwarteweg. - kap ca. 7 bomen bij nieuw aan te leggen rotonde	Ja, sloot nabij Provinciale weg nr. 2.

Figuur 2 Voorbeeld van een linksafvak.

Locatie 3 Meedenweg/Groot Wetsinge

Foto 1 Locatie 3 Meedenweg/Groot Wetsinge, linksafvak realiseren (bron: Googleearthpro 2016).

Locatie 4 Klein Wetsinge

Foto 2 Locatie 4 Klein Wetsinge, linksafvak realiseren, locatie kap bomen

Locatie 5 Hekkumerweg

Foto 3 Locatie 5 Hekkumerweg, linkafvak realiseren, locatie kap bomen

Locatie 6 Munnikeweg

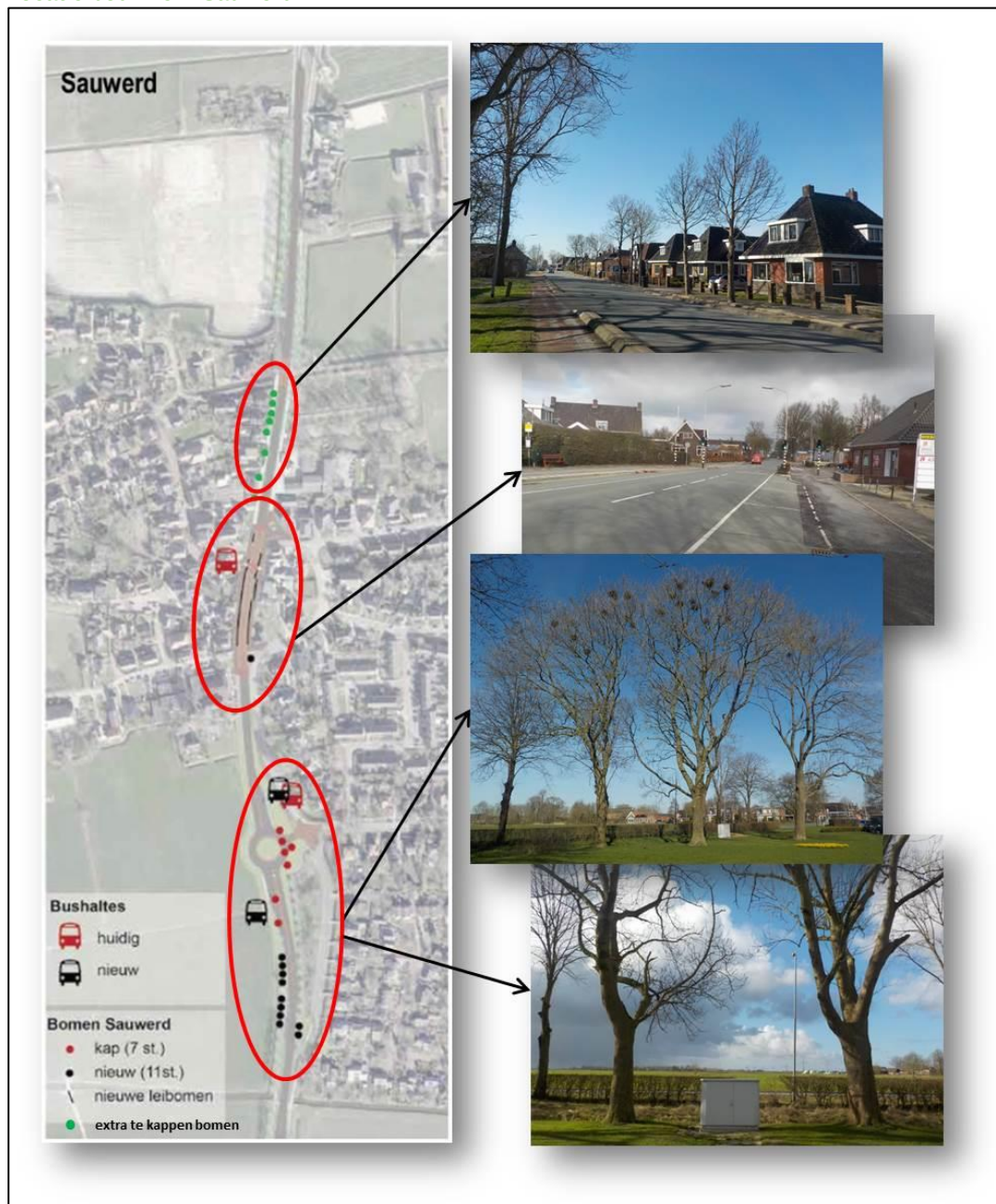
Foto 4 Locatie 6 Munnikeweg, linksafvak optimaliseren en combineren met fietsoversteek.

Locatie 8 Harsschensbosch / Harsema's Laan

Foto 5 Locatie 8 Harsschensbosch / Harsema's Laan, combineren fietsoversteken.

Locatie bouwkern Sauwerd

Figuur 3 Locaties Sauwerd, te kappen en nieuw te planten bomen binnen dorpskern, met impressie foto's van de locaties.

Locatie bouwkern Adorp

Figuur 4 Locaties Adorp, (extra) te kappen en nieuw te planten bomen binnen dorpskern, met impressie foto's van de locaties (bron tekening provincie Groningen).

2 | Resultaten en effecten

Dit hoofdstuk beschrijft het (mogelijke) voorkomen van beschermde flora en fauna. Per beschermingsregime zijn de effecten beschreven en getoetst aan de Wet natuurbescherming. Vervolgens zijn de eventuele vervolgstappen aangegeven. In dit hoofdstuk is een onderscheid gemaakt in Vogelrichtlijnsoorten (paragraaf 2.1), Habitatrichtlijnsoorten (paragraaf 2.2) en Nationaal beschermde soorten (paragraaf 2.3).

2.1 Vogelrichtlijnsoorten

2.1.1 Broedvogels

Aanwezige soorten

Jaarrond beschermde nesten

Voor een aantal vogelsoorten geldt dat zij hun nestplaatsen en/of hun vaste rust- en verblijfplaatsen jaarrond in gebruik hebben, of hier jaarlijks weer naar terugkeren. Deze nesten vallen jaarrond onder het beschermingsregime van artikel 3.1 van de Wet natuurbescherming voor Soorten van de Vogelrichtlijn of onder artikel 3.5 voor Soorten van de Habitatrichtlijn (zie paragraaf 2.2.2).

Uit bronnenonderzoek blijkt dat in het onderzoeksgebied vogels met jaarrond beschermde nesten voorkomen. Waargenomen soorten zijn **buizerd en roek**. Overige soorten met jaarrond beschermde nesten zoals kerkuil, gierzwaluw en huismus, hebben geen geschikt broedplek in het werkgebied. Er wordt als gevolg van de werkzaamheden geen bebouwing in het plangebied aangetast.

Tijdens het veldbezoek zijn geen nesten van de buizerd aangetroffen. Wel zijn op de locatie in Sauwerd waar een rotonde wordt gerealiseerd (Ranomiplantsoen) jaarrond beschermde nesten van de roek aanwezig (Foto 6). In 2017 zijn in het plantsoen 10 roekennesten in een aantal bomen aangetroffen (Figuur 5) en tijdens het veldbezoek van 2018 waren dit er 19. (zie Figuur 6). Op de andere locaties binnen het plangebied zijn geen jaarrond beschermde nesten aanwezig.

Foto 6 *Jaarrond beschermde nesten van de roek (19 stuks) zijn aanwezig in de bomen vlakbij de elektriciteitskast.*

Overige broedvogels

Binnen de onderzoekslocaties is een kans op aanwezigheid van overige broedvogels. De bomen, weilanden en aangrenzende sloten bieden geschikte broedplekken voor overige broedvogels. In de sloten langs de N361 is een kleine kans op broedgevallen van algemene vogels zoals meerkoet, wilde eend en knobbelzwaan. In de weilanden kunnen weidevogels zoals grutto, kievit en scholster tot broeden komen. In een boom op locatie Hekkumerweg is ter hoogte van de Provincialeweg nr. 41 één eksternest aangetroffen (velbezoek 24 februari 2017 en 6 april 2018). Het eksternest is alleen beschermd als het in gebruik is tijdens het broedseizoen. Tijdens het veldbezoek zijn op de overige locaties verder geen nesten van vogels aangetroffen. Overige vogels gebruiken het gebied als foerageergebied zoals grauwe gans, grote zilvereiger, ooievaar, torenvalk (NDFF 2018). De bomen, sloten en weilanden binnen het plangebied zijn geschikt als broedplek voor overige broedvogels.

Effecten en vervolg

Jaarrond beschermde soorten

Op de locatie in Sauwerd waar een rotonde wordt gerealiseerd (Ranomiplantsoen) zijn in een aantal bomen jaarrond beschermde nesten van de roek aanwezig. In 2017 zijn in het plantsoen 10 roekennesten aangetroffen en in 2018 19 stuks. Het gaat op de betreffende locatie om bomen die mogelijk niet gekapt hoeven te worden. De exacte locaties zijn weergegeven in Figuur 5 en Figuur 6.

Indien de bomen met roekennesten wel gekapt moeten worden, zijn vervolgstappen noodzakelijk. Dit houdt in dat een ontheffingsaanvraag op de Wet natuurbescherming moet worden aangevraagd. Voor jaarrond beschermde roekennesten is het lastig een ontheffing te verkrijgen, omdat het groot openbaar belang moet worden aangetoond. Voor de kap van bomen met roekennesten kan doorgaans alleen een ontheffing worden verkregen als een roekenbeschermingsplan wordt opgesteld.

Figuur 5 Locatie van de roekennesten waargenomen op 9 en 17 mei 2017.
Met een gele cirkel en cijfer zijn het aantal nesten van de roek weergegeven per boom.

Figuur 6 Locatie van de roekennesten waargenomen op 6 april 2018. Met een gele cirkel en cijfer zijn het aantal nesten van de roek weergegeven per boomgroep.

Overige broedvogels

(Opzettelijke) verstoring van Vogelrichtlijnsoorten is alleen toegestaan als er geen wezenlijke invloed is op de gunstige staat van instandhouding van de soorten. Omdat in het plangebied zowel Vogelrichtlijnsoorten als Habitatrichtlijnsoorten kunnen voorkomen, dient verstoring tijdens het broedseizoen geheel te worden voorkomen. Het broedseizoen omvat globaal de periode half maart tot en met half juli, maar kan afhankelijk van de klimatologische omstandigheden eerder starten en langer duren.

Binnen dit project is het volledig werken buiten het broedseizoen niet mogelijk. Daarom dienen negatieve effecten op broedvogels te worden voorkomen. Negatieve effecten kunnen aan de orde zijn als bij de werkzaamheden vogels of de nesten van vogels worden verstoord.

De volgende maatregelen zijn nodig:

- De meest ingrijpende werkzaamheden, namelijk kap van bomen, verwijderen van struweel en het dempen van sloten, moeten buiten het broedseizoen worden uitgevoerd.
- Het aanleggen van de verharding, kan ook in het broedseizoen worden uitgevoerd, mits vestiging van broedvogels in het werkgebied gedurende het broedseizoen kan worden voorkomen.

Na afronding van de werkzaamheden is de weg N381 weer in gebruik en vanwege de geringe verandering in verhard oppervlak zijn negatieve effecten op broedvogels uit te sluiten. Daarnaast neemt de verkeersintensiteit niet toe en wordt geen extra verlichting geplaatst.

2.2 Habitatrichtlijnsoorten

2.2.1 Planten

Aanwezige soorten

Er zijn vier planten beschermd onder de Habitatrichtlijn, te weten: drijvende waterweegbree, groenknolorchis, kruipend moerasscherm en zomerschroeforchis. Deze soorten komen alleen in zeer specifieke milieus voor en zijn afhankelijk van kalkrijke, voedselarme en vochtige tot natte omstandigheden met kwelinvloed. Alle locaties in het plangebied zijn ongeschikt voor planten van de Habitatrichtlijn, vanwege de aanwezigheid van voedselrijk en regelmatig gemaaid grasland. Daarnaast zijn de aanwezige sloten geschoond. Ook zijn geen waarnemingen van beschermde soorten bekend binnen het plangebied en omgeving. Het is dus uitgesloten dat beschermde planten van de Habitatrichtlijn voorkomen in het plangebied.

Effecten en vervolg

Vanwege het ontbreken van geschikte groeiplaatsen, zijn negatieve effecten uitgesloten en zijn vervolgstappen voor beschermde flora niet aan de orde.

2.2.2 Broedvogels

Een deel van de aanwezige broedvogels (zie paragraaf 2.1) vallen onder het beschermingsregime van de Habitatrichtlijn. Opzettelijke verstoring van Habitatrichtlijnsoorten is niet toegestaan terwijl voor Vogelrichtlijnsoorten dit alleen is toegestaan als er geen wezenlijke invloed ontstaat op de gunstige staat van instandhouding van de soorten. Omdat in het plangebied zowel Vogelrichtlijnsoorten als Habitatrichtlijnsoorten kunnen voorkomen, dient verstoring tijdens het broedseizoen geheel te worden voorkomen. De aanwezige broedvogels, effecten en de benodigde vervolgstappen staan beschreven in paragraaf 2.1.

2.2.3 Vleermuizen

Aanwezige beschermde soorten

Uit bronnenonderzoek blijkt dat vleermuissoorten als gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis, laatvlieger, watervleermuis, rosse vleermuis en meervleermuis in het onderzoeksgebied voorkomen.

Verblijfplaatsen

Vleermuizen verblijven in bomen en/of gebouwen. In dit project is de aanwezigheid van vleermuizen in gebouwen niet aan de orde omdat er geen gebouwen aangetast worden als gevolg van de werkzaamheden.

Binnen het project is kap van bomen nodig om de werkzaamheden aan de N361 te kunnen realiseren. Van de locaties waar kap plaatsvindt, is de locatie Sauwerd de enige locatie met bomen die mogelijk geschikt zijn als verblijfplaats voor vleermuizen (Figuur 7). Vanwege de aanwezigheid van grote spleten en oude spechtengaten zijn een tweetal bomen binnen locatie Sauwerd potentieel geschikt als verblijfplaats. Op 9 mei 2017 zijn de holten met behulp van een ladder bekeken op geschiktheid voor vleermuizen. De holten zijn niet geschikt bevonden, omdat de lagere scheur 2 ingangen heeft en te tochtig is voor vleermuizen. De hogere holte was niet ver genoeg naar boven ingerot waardoor vleermuizen hier geen geschikt verblijf vinden. Verder zijn er ook geen vleermuiskeutels aangetroffen.

Voor de overige locaties zijn de te kappen bomen ongeschikt als verblijfplaats voor vleermuizen vanwege het ontbreken van holten en spleten. Op locatie 3 Goot Wetsinge zijn de te kappen bomen ongeschikt als verblijfplaats voor vleermuizen vanwege het ontbreken van holten. Op locatie 4 Klein Wetsinge, staat een groep populieren die ongeschikt zijn als verblijfplaats, vanwege het ontbreken van voor vleermuizen geschikte holten.

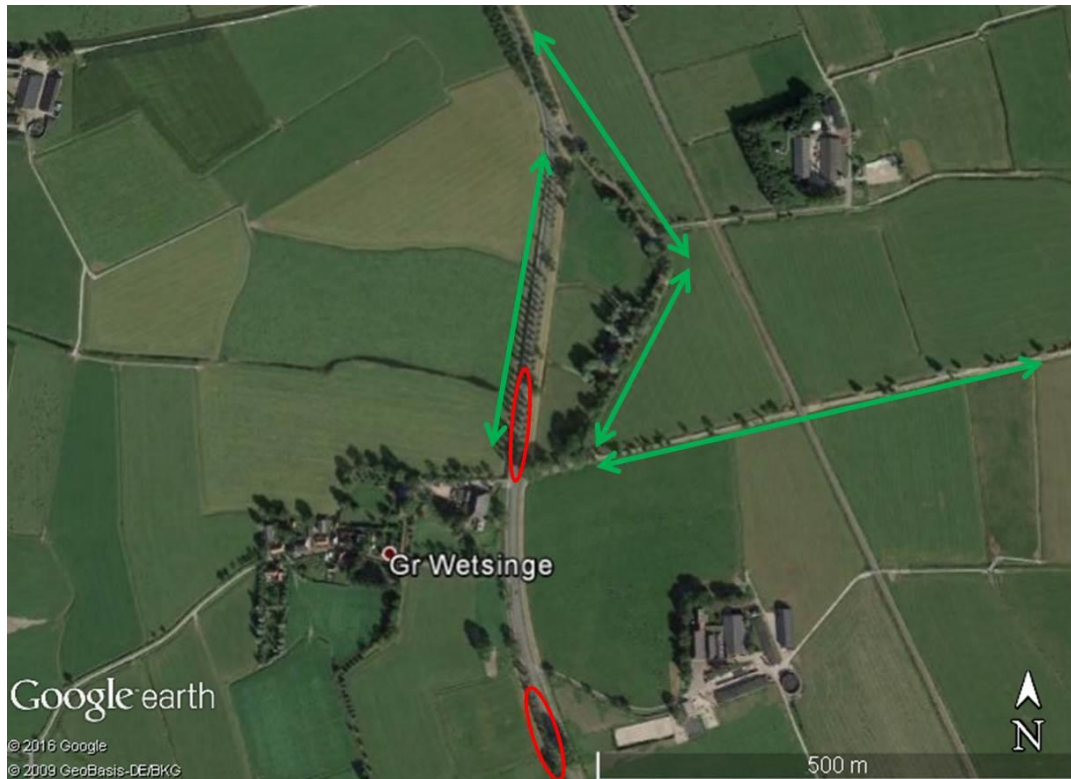
De te kappen bomen op locatie 5 Hekkumerweg bij de boerderij langs de N361 zijn eveneens ongeschikt als verblijfplaats voor vleermuizen vanwege het ontbreken van holten. Locatie 6 bij de Munnikeweg voorziet voor vleermuizen ook geen geschikte verblijfplaatsen omdat deze bomen te dun zijn om geschikte holten te bevatten. Bij locatie 8 Harsema's Laan zijn de circa 3 te kappen populieren tussen de weg en het fietspad eveneens ongeschikt als verblijfplaats voor vleermuizen. De bomen in Adorp zijn veel te dun om geschikte holten te voorzien voor vleermuizen.

Figuur 7 Locatie Sauwerd, te kappen bomen binnen het geel omrande vak zijn mogelijk geschikt als verblijfplaats voor vleermuizen vanwege aanwezigheid van holten en spleten (inzet).

Essentiële vliegroutes

Essentiële vliegroutes, die verblijfplaatsen en foerageergebied verbinden, bestaan uit lijnvormige structuren, zoals bomenrijen en watergangen. Uit brononderzoek blijkt dat de bomenrij aan de oostzijde van de N361 in het traject Sauwerd - Winsum gebruikt wordt als vliegroute door gewone dwergvleermuis, laatvlieger en watervleermuis (Buro Bakker (2015)). Langs de N361 in het onderzoeksgebied zijn de bomenrijen niet altijd even robuust en aaneengesloten, waardoor een doorlopende vliegroute niet overal aanwezig is. Binnen het plangebied zijn op locatie 3 Groot Wetsinge Meedenweg de te kappen bomen ten noorden van de Meedenweg onderdeel van een lijnvormig element dat doorloopt naar de omgeving (Figuur 8) en is daarmee potentieel geschikt als vliegroute. De bomen aan de zuidzijde van Groot Wetsinge zijn geen onderdeel van een potentiële vliegroute omdat hier onderbrekingen zijn en daarmee een aaneengesloten bomenrij ontbreekt.

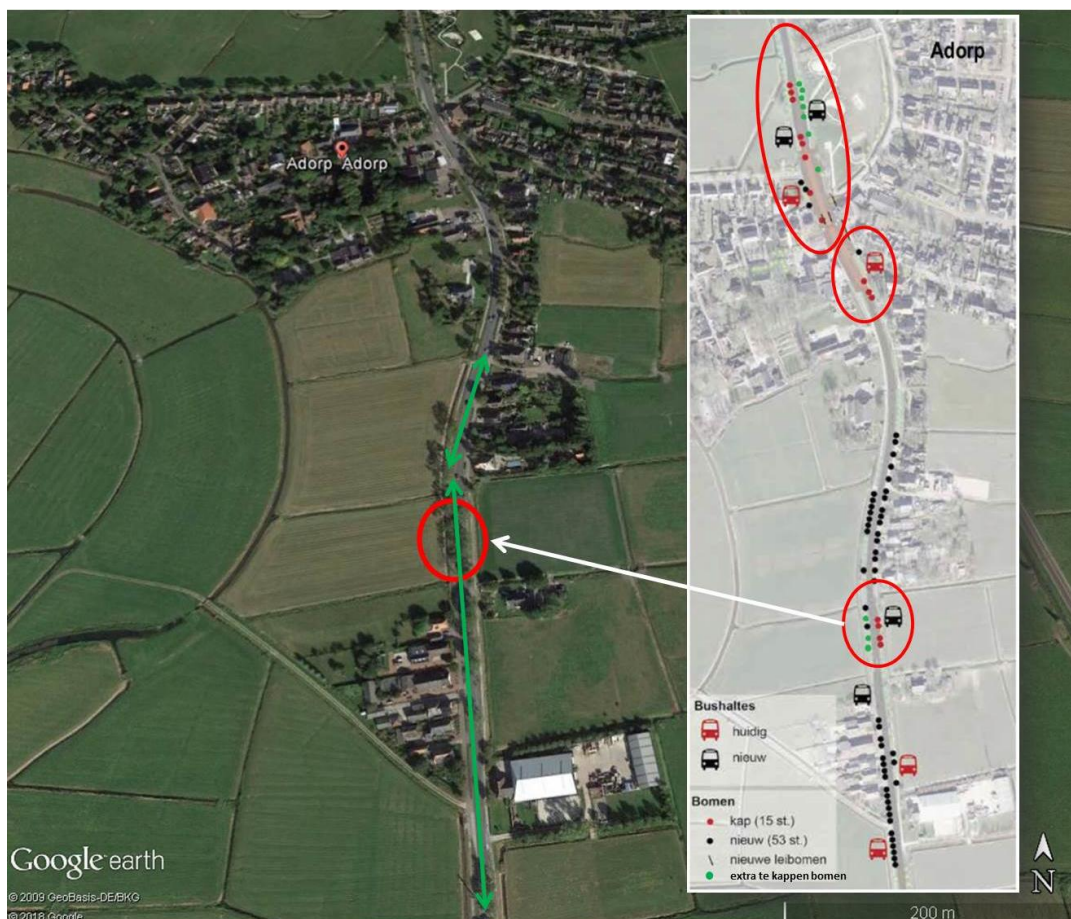

Figuur 8 Locatie 3 Groot Wetsinge, Meedenweg: Potentielle vliegroutes (groen) ten opzichte van de te kappen bomen (rood).

Op locatie 4 vormen de te kappen bomen in de groep populieren, geen lijnvormig element met bomenrijen in de omgeving (afstand tot aan volgende bomen is te groot >30 meter) waardoor dit geen onderdeel is van een potentiële vliegroute. Op locatie 5, 6 en 8 is vanwege dezelfde reden eveneens geen doorgaande vliegroute aanwezig.

De te kappen bomen in Sauwerd op het deel langs de N361 tussen Zwarteweg en Kerkstraat sluiten ook niet aan op aaneengesloten rijen bomen. Ook ter hoogte van de nieuw te realiseren rotonde is geen potentiële vliegroute aanwezig.

In Adorp vindt ten noorden van de Provincialeweg 22 kap van bomen plaats om een bushalte te realiseren. Aan beide zijden van de N361 worden een aantal bomen gekapt, maar er vindt ook herplant van bomen plaats. Het is niet uitgesloten dat de te kappen bomen onderdeel zijn van een potentiële vliegroute voor vleermuizen (Figuur 9).

Figuur 9 Potentiele vliegroute vleermuizen (groene lijn) wordt onderbroken door kap bomen voor nieuwe bushaltes aan weerszijden van de weg (rode cirkel).

Essentieel foerageergebied

Binnen het plangebied ontbreekt belangrijk onmisbaar foerageergebied. De bomen binnen het plangebied kunnen gebruikt worden als foerageerplek. Er zijn meerdere soortgelijke foerageerplekken aanwezig in de omgeving van het plangebied, namelijk groenelementen zoals tuinen en bomenrijen. Het plangebied maakt dus deel uit van een veel groter gebied waarin geschikt foerageergebied aanwezig is. Essentieel en onmisbaar foerageergebied is daarom niet aanwezig in het plangebied.

Effecten en vervolg

Op locatie 3 Meedenweg Groot Wetsinge zijn de te kappen bomen mogelijk onderdeel van een vliegroute van vleermuizen (Figuur 8). Omdat op deze locatie een dubbele rij bomen langs de N361 aanwezig is, heeft de kap van de bomen aan de oostzijde van de weg geen effecten op de vliegroute voor vleermuizen. Er blijft namelijk aan de westzijde van de N361 een lijnvormig element behouden. Daarnaast is de bomenrij langs de Oude weg ook geschikt als vliegroute en deze blijft behouden.

Op locatie Adorp ter hoogte van de nieuwe bushaltes in het zuiden van Adorp (Figuur 9), ontstaat als gevolg van de kap een onderbreking van circa 40 – 45 meter in de bomenrij. Dit betekent dat als de bomen als vliegroute wordt gebruikt door vleermuizen, deze onderbroken wordt. Een te overbruggen gat in de bomenrij is soortafhankelijk. Een minimale afstand van 15 meter is voor soorten zoals gewone dwergvleermuis goed te overbruggen. Maar voor soorten zoals gewone grootoorvleermuis of watervleermuis is deze afstand korter, circa 7 meter, omdat deze vleermuissoorten meer afhankelijk zijn van de lijnvormige elementen voor hun oriëntatie.

Een overtreding van de Wet natuurbescherming kan worden voorkomen door maatregelen te treffen. De bomen worden buiten de vleermuisactieve periode gekapt en er wordt gezorgd dat de potentiële vliegroute vóór de actieve periode van vleermuizen weer functioneel is.

Op de plekken moeten bomen worden terug geplant en/of schermen worden geplaatst die als geleiding dienen voor vleermuizen. Dit dient buiten de kwetsbare periode te worden uitgevoerd. Zo kunnen effecten worden voorkomen en is een nader onderzoek en een ontheffingsaanvraag niet aan de orde. Een andere mogelijkheid is om op een locatie waar geen bomen gekapt hoeven te worden, de bushaltes te realiseren.

Mocht het terug planten van bomen hier niet mogelijk zijn, dan is eerst een vleermuisonderzoek nodig. Tijdens dit onderzoek wordt de functie van de bomenrij als vliegroute in kaart gebracht. Een onderzoek naar vliegroutes bestaat uit minimaal 2 onderzoeksronden (periode half mei t/m half oktober) waarvan 1 ronde in de kraamperiode moet plaatsvinden (half mei t/m half juli).

Als blijkt dat de te kappen bomen niet als vliegroute wordt gebruikt, dan mag kap plaatsvinden. Maar als blijkt dat de bomen wel onderdeel zijn van een vliegroute, dient een ontheffing op de Wet natuurbescherming te worden aangevraagd en zijn alsnog mitigerende maatregelen nodig.

2.2.4 Grondgebonden zoogdieren

Aanwezige beschermde soorten

Uit brononderzoek komt naar voren dat in het plangebied en de omgeving geen beschermde grondgebonden zoogdieren van de Habitatrichtlijn voorkomen. In de regio komen soorten als bever, otter en noordse woelmuis niet voor. Daarmee is op voorhand de aanwezigheid van grondgebonden zoogdieren van de Habitatrichtlijn uitgesloten.

Effecten en vervolg

De geplande werkzaamheden leiden niet tot negatieve effecten op grondgebonden zoogdieren. Vervolgstappen zijn zodoende niet aan de orde.

2.2.5 Reptielen en amfibieën

Aanwezige beschermde soorten

De aanwezigheid van (beschermde) reptielen kan op voorhand worden uitgesloten. Deze komen niet in de regio voor.

Uit brononderzoek blijkt dat beschermde amfibieën in de omgeving van het plangebied voorkomen, dit betreft de poelkikker. Een kernpopulatie van de poelkikker bevindt zich in het open agrarisch weidegebied op kleigrond in de ruime omgeving van de Koningslaagte. De soort is met name aangetroffen aan de oostzijde van het spoor (Buro Bakker 2009 en 2010) en voornamelijk in wateren met goed ontwikkelde watervegetaties (bron: Buro Bakker 2010). De sloten binnen het plangebied langs de N361 worden regelmatig geschoond en gemaaid. Vanwege het regelmatig schonen van de sloten heeft de ontwikkeling van water- en oevervegetaties geen kans, en biedt dit geen geschikt habitat voor de poelkikker. Daarmee is de aanwezigheid van de soort in de te dempen delen van sloten niet aan de orde.

Effecten en vervolg

Vanwege het ontbreken van waarnemingen en geschikte omstandigheden, zijn effecten uitgesloten en vervolgstappen voor reptielen en amfibieën niet aan de orde.

2.2.6 Vissen, insecten en ongewervelden

Aanwezige beschermde soorten

Op basis van verspreidingsgegevens en ongeschikt habitat is de aanwezigheid van zwaar en matig zwaar beschermde vissen, insecten en ongewervelden uit te sluiten. Ook ontbreken waarnemingen in de NDFF. De kleine modderkruiper die voorheen onder de Flora- en faunawet nog beschermd was is onder de Wet natuurbescherming niet meer beschermd. Voor deze soort geldt nog wel de zorgplicht.

Effecten en vervolg

Vanwege het ontbreken van waarnemingen en geschikte omstandigheden voor zwaarder beschermde insecten en ongewervelden, zijn effecten uitgesloten en vervolgstappen niet aan de orde.

2.3 Nationaal (Andere) beschermde dier- en plantensoorten

Aanwezige beschermde soorten

In het plangebied en omgeving is in beperkte mate geschikt habitat aanwezig voor een aantal nationaal beschermde grondgebonden zoogdiersoorten. Op basis van brononderzoek en verspreidingsgegevens is de aanwezigheid van de waterspitsmuis in de omgeving van het plangebied aangetoond (Buro Bakker 2016). De soort is in een sloot gevangen tussen de Oude Adorperweg en Winsumerweg ter hoogte van Koningslaagte. De waterspitsmuis heeft voorkeur voor schone, niet te voedselrijke wateren met ruig begroeide oevers en goed ontwikkelde watervegetatie. Vanwege het regelmatig maaien van de oevers van sloten binnen het plangebied, zijn dergelijke vegetaties niet aanwezig en zodoende ongeschikt voor de waterspitsmuis. Enkele algemene muizensoorten of andere kleine zoogdieren kunnen gebruik maken van het plangebied.

Uit de omgeving zijn waarnemingen bekend van bosmuis, bosspitsmuis, veldmuis. Voor Nationaal beschermde reptielen, vissen, dagvlinders, libellen en overige ongewervelden en planten ontbreekt geschikt habitat.

Effecten en vervolg

Voor de overige aanwezige Nationaal beschermde soorten bosmuis, bosspitsmuis, veldmuis geldt conform de verordening natuurbescherming provincie Groningen, een algehele vrijstelling (zie vrijstellingslijst in bijlage 1). Eventuele schade aan soorten, waarvoor een vrijstelling geldt, hoeft niet te worden gecompenseerd. Wel is op deze soorten de zorgplicht van kracht (Wet natuurbescherming artikel 1.11). De zorgplicht houdt in dat schade aan wilde planten en dieren zoveel, als redelijkerwijs mogelijk is, wordt voorkomen.

3 | Conclusie

3.1 Conclusie beschermde soorten

Op basis van de quickscan zijn met betrekking tot de aanwezigheid van beschermde flora en fauna de volgende conclusies te trekken:

- Op locatie Sauwerd zijn bomen met jaarrond beschermde nesten van de roek aanwezig.
- In en rond het plangebied is geschikt broedbiotoop voor vogels zoals meerkoet, wilde eend, knobbelzwaan (sloten), grutto, kievit en scholekster (weilanden) en ekster (in boom op locatie 5, Provincialeweg nr. 41 bij de boerderij) aanwezig;
- Op locatie 3 Meedenweg Groot Wetsinge zijn de te kappen bomen aan de oostzijde van de N361 mogelijk onderdeel van een vliegroute van vleermuizen (Figuur 6).
- Op locatie Adorp zuidzijde zijn de te kappen bomen mogelijk onderdeel van een vliegroute voor vleermuizen ((Figuur 9).
- In en rond het plangebied komen verder een aantal Nationaal beschermde soorten voor, namelijk bosmuis, bosspitsmuis, veldmuis. Voor deze andere soorten geldt dat ze allemaal zijn opgenomen in bijlage 5 van de provinciale verordening, zodat voor deze soorten een vrijstelling geldt (zie bijlage 1 voor een overzicht). De algemene zorgplicht is wel van kracht.

Indien andere werkzaamheden dan die zijn genoemd in Hoofdstuk 2 gaan plaatsvinden, dienen ook deze ingrepen getoetst te worden aan de Wet natuurbescherming. De conclusies kunnen dan afwijken van de bovenstaande conclusies.

3.2 Benodigde vervolgstappen

In Tabel 2 is de potentiële geschiktheid van de locaties voor beschermde soorten en de te nemen vervolgstappen weergegeven.

Tabel 2 Locaties en de mogelijke aanwezigheid van beschermde soorten op basis van de quickscan.

locatie	Omschrijving	Verwachte soorten	Vervolgstappen
3	Meedenweg/Groot Wetsinge	-Broedvogels -Potentiele vliegroute -Vleermuizen	-kappen, verwijderen struiken en dempen sloten buiten broedseizoen -geen, bomenrij aan de westzijde van de N361 blijven behouden.
4	Klein Wetsinge	-Broedvogels	-kappen, verwijderen struiken en dempen sloten buiten broedseizoen
5	Hekkumerweg	-Broedvogels	-kappen, verwijderen struiken en dempen sloten buiten broedseizoen
6	Munnikeweg	-Broedvogels	-kappen, verwijderen struiken en dempen sloten buiten broedseizoen
8	Harsschensbosch / Harsema's Laan	-Broedvogels	-kappen, verwijderen struiken en dempen sloten buiten broedseizoen
	Adorp	-Broedvogels -Potentiele vliegroute -Vleermuizen	-kappen, verwijderen struiken en dempen sloten buiten broedseizoen - kap bomen buiten vleermuisactieve periode en vóór vleermuisactieve periode potentiele vliegroute weer functioneel maken door herplant.
	Sauwerd	-Broedvogels -Jaarrond beschermde nesten roek	-kappen, verwijderen struiken en dempen sloten buiten broedseizoen -Ontwerp aanpassen zodat roekennesten niet vernietigd worden, of ontheffing aanvragen en nesten verplaatsen

Vliegroutes vleermuizen

Op **locatie Adorp** ter hoogte van de nieuwe bushaltes in het zuiden van Adorp (Figuur 9), wordt als gevolg van kap van bomen een **potentiele vliegroute onderbroken**. Een overtreding van de Wet natuurbescherming kan worden voorkomen door **maatregelen te treffen**, namelijk:

- Kap van de bomen buiten de vleermuisactieve periode (1 april t/m eind oktober);
- Herplant van bomen en/of plaatsen van tijdelijke schermen vóór de actieve periode van vleermuizen vóór 1 april) zodat de potentiele vliegroute weer functioneel is;
- De grootte van de te herplanten bomen (minimaal 5-6 meter hoog) en plantafstand tussen de bomen (minimaal 10 meter) moeten voldoende zijn om functioneel te zijn als vliegroute.
- Het is van belang de maatregelen onder ecologische begeleiding uit te voeren.

Een andere mogelijkheid is om het plan aan te passen en de bushaltes te realiseren op een locatie waar geen bomen gekapt hoeven te worden.

Mochten bovenstaande maatregelen niet mogelijk zijn, dan is eerst een **vleermuisonderzoek** nodig. Tijdens dit onderzoek wordt de functie van de bomenrij als **vliegroute** in kaart gebracht. Een onderzoek naar vliegroutes bestaat uit **minimaal 2 onderzoeksronden (periode half mei t/m half oktober)** waarvan 1 ronde in de kraamperiode moet plaatsvinden (half mei t/m half juli).

Als blijkt dat de te kappen bomen niet als vliegroute wordt gebruikt, dan mag kap zonder ontheffing en maatregelen plaatsvinden. Maar als blijkt dat de bomen wel onderdeel zijn van een vliegroute, dient een ontheffing op de Wet natuurbescherming te worden aangevraagd en zijn alsnog mitigerende maatregelen nodig.

Jaarrond beschermde nesten

In het plangebied op locatie Sauwerd 'Ranomipark' komen jaarrond beschermde roekennesten voor. Het vernietigen van deze nesten is ontheffingsplichtig. Deze ontheffing wordt alleen verleend mits er sprake is van een groot openbaar belang, daarnaast dient er een projectplan te worden opgesteld. Wanneer de bomen met roekennesten inpasbaar zijn in het plan is er geen ontheffing nodig.

Overige vogels

Omdat in het plangebied zowel Vogelrichtlijnsoorten als Habitatrichtlijnsoorten voorkomen, dient verstoring tijdens het broedseizoen geheel te worden voorkomen. Negatieve effecten kunnen aan de orde zijn als bij de werkzaamheden vogels of de nesten van vogels worden verstoord. Dergelijke verstoring is niet toegestaan. Door de meest ingrijpende werkzaamheden buiten het broedseizoen uit te voeren wordt overtreding van verbodsbepalingen voorkomen.

Het broedseizoen omvat globaal de periode half maart tot en met half juli. Werkzaamheden die in ieder geval buiten het broedseizoen moeten worden uitgevoerd zijn het kappen van bomen en verwijderen van struweel en het dempen van sloten. Een deel van de werkzaamheden, zoals het aanleggen van de verharding kan ook in het broedseizoen worden uitgevoerd, mits vestiging van broedvogels in het werkgebied gedurende het broedseizoen kan worden voorkomen. Ecologische begeleiding is hierbij mogelijk noodzakelijk.

Nationaal beschermde soorten

Voor Nationaal beschermde soorten geldt de zorgplicht. De zorgplicht houdt in dat schade aan wilde planten en dieren zoveel, als redelijkerwijs mogelijk is, wordt voorkomen. Dit kan door het dempen van de slootdelen rustig en één richting op uit te voeren, zodat eventuele aanwezige algemene vissen en amfibieën, zelfstandig het gebied kunnen verlaten.

4 | Literatuur en bronnen

- A. Brenninkmeijer, E.W. de Vries, E. Klop 2014. Ecologische beoordeling van aanleg Fietsroute Plus tussen Groningen en Winsum. A&W-rapport 2011. Altenburg & Wymenga ecologisch onderzoek, Feanwâlden.
- Bos, E., M. Bosveld, D. Groenendijk, C. van Swaay en I. Wynhoff (De Vlinderstichting), 2006; De dagvlinders van Nederland, verspreiding en bescherming (Lepidoptera: Hesperioidea, Papilionoidea). Nederlandse fauna 7. Nationaal Natuurhistorisch museum Naturalis, KNNV Uitgeverij & European Invertebrate Survey - Nederland, Leiden.
- Brouwer, T., B. Crombaghs, A. Dijkstra, A.J. Scheper en P.P. Schollema, 2008. Vissenatlas Groningen Drenthe. Verspreiding van zoetwatervissen in Groningen en Drenthe in de periode 1980 - 2007. Uitgeverij Profiel, Bedum.
- Buro Bakker (2009); Ecologisch onderzoek N361 Groningen - Mensingeweer. P09144. Buro Bakker adviesburo voor ecologie BV te Assen, in opdracht van Provincie Groningen.
- Buro Bakker (2010); Aanvullend onderzoek Poelkikker N361. P10151, 20 januari 2011. Buro Bakker adviesburo voor ecologie BV te Assen, in opdracht van Provincie Groningen.
- Buro Bakker (2015); Vleermuisonderzoek Fietspad Groningen – Winsum. P14159, 27 juli 2015. In opdracht van Provincie Groningen.
- Buro Bakker (2016); Onderzoek waterspitsmuis fietspad Groningen – Winsum. P16078, 7 november 2016. In opdracht van de provincie Groningen.
- Buro Bakker (2017); Quickscan soorten Wnb voor maatregelen langs de N361 en herinrichting Adorp en Sauwerd. Rapport P17027, Assen.
- Creemers, R.C.M. en J.J.C.W. van Delft (RAVON) (redactie), 2009. De amfibieën en reptielen van Nederland. Nederlandse fauna 9. Nationaal natuurhistorisch museum Naturalis, European Invertebrate Survey - Nederland, Leiden.
- DR-loket, 2009. Aangepaste lijst jaarrond beschermde vogelnesten ontheffing Flora- en faunawet ruimtelijke ingreep.
- Google Earth Pro., 2009. Tele Atlas.
- Kapteyn, K., 1995. Vleermuizen in het landschap. Over hun ecologie, gedrag en verspreiding. Schuyt & Co Uitgevers, Haarlem.
- NDFF 2018. Nationale Databank Flora en Fauna. Geraadpleegd 5 april 2018.
- Nederlandse vereniging voor Libellenstudie, 2002. De Nederlandse libellen (Odonata). Nederlandse fauna 4. Nationaal Natuurhistorisch museum Naturalis, KNNV Uitgeverij & European Invertebrate Survey - Nederland, Leiden.
- Ontwerpverordening natuurbescherming Provincie Groningen, 2016.
- Soortenstandaard Roek versie 2.0 © Rijksdienst voor Ondernemend Nederland | december 2014

Websites

www.zoogdiervereniging.nl

www.ravon.nl

www.vogelbescherming.nl

B 1 | Bijlage: vrijstellingslijst

Bijlage II, behorende bij artikel 3.3 en 3.4

Zoogdieren

Aardmuis	<i>Microtus agrestis</i>
Bosmuis	<i>Apodemus sylvaticus</i>
Bunzing	<i>Mustela putorius</i>
Dwergmuis	<i>Micromys minutus</i>
Dwergspitsmuis	<i>Sorex minutus</i>
Egel	<i>Erinaceus europaeus</i>
Gewone bosspitsmuis	<i>Sorex araneus</i>
Haas	<i>Lepus europeus</i>
Hermelijn	<i>Mustela erminea</i>
Huisspitsmuis	<i>Crocidura russula</i>
Konijn	<i>Oryctolagus cuniculus</i>
Ondergrondse woelmuis	<i>Pitymys subterraneus</i>
Ree	<i>Capreolus capreolus</i>
Rosse woelmuis	<i>Clethrionomys glareolus</i>
Tweekleurige bosspitsmuis	<i>Sorex coronatus</i>
Veldmuis	<i>Microtus arvalis</i>
Vos	<i>Vulpes vulpes</i>
Wezel	<i>Mustela nivalis</i>
Woelrat	<i>Arvicola terrestris</i>

Amfibieën

Bruine kikker	<i>Rana temporaria</i>
Gewone pad	<i>Bufo bufo</i>
Kleine watersalamander	<i>Triturus vulgaris</i>
Meerkikker	<i>Rana ridibunda</i>
Middelste groene kikker	<i>Rana esculenta</i>

Tabel B1: Vrijstellingslijst voor ruimtelijke ingrepen zoals deze is opgenomen in bijlage II van de Verordening van Provinciale Staten van de provincie Groningen houdende regels ter bescherming van de natuur Verordening natuurbescherming provincie Groningen. Provinciaal Blad nr. 6952, 27 december 2016.

Colofon

Uitgevoerd door

Buro Bakker adviesburo voor ecologie

Weiersloop 9

Postbus 10034 | 9400 CA Assen

T 0592 - 313389 | info@burobakker.nl

www.burobakker.nl

Projectleiding

Dagmar Heidinga

Rapportage

Wijnanda Hulsegge

Veldwerk

Ron Hanisch, Wijnanda Hulsegge

Kwaliteitscontrole

Harold Steendam

© Buro Bakker adviesburo voor ecologie

Gebruik en overname van gegevens alleen

toegestaan met volledige bronvermelding.

Wijze van citeren

Buro Bakker (2018); Update quickscan soorten Wnb voor maatregelen langs de N361 en herinrichting bij Adorp en Sauwerd. Rapport P18023, Assen.

Foto's: Wijnanda Hulsegge